

Sammenfattende redegørelse for miljøvurdering af bekendtgørelse om en energipark ved Nørrekær Enge i Vesthimmerlands Kommune

Baggrund

Plan- og Landdistriktsstyrelsen har i samarbejde med relevante statslige myndigheder, landets kommuner og VE-branchen identificeret en række potentielle arealer til energiparker rundt om i Danmark. Det er arealer, der er indmeldt af kommuner og virksomheder. Energiparkerne udpeges i bekendtgørelser med ophæng i Lov om statsligt udpegede energiparker (Lov nr. 614 af 11. juni 2024). Et af de potentielle arealer ligger ved Nørrekær Enge i Vesthimmerlands Kommune, og Plan- og Landdistriktsstyrelsen har igangsat en proces med at udarbejde en bekendtgørelse til at udpege arealet til en energipark. Udkast til bekendtgørelse om en energipark ved Nørrekær Enge i Vesthimmerlands Kommune fastlægger rammer for projekter, der er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2 punkt 3a. Udkastet til bekendtgørelsen er derfor omfattet af miljøvurderingspligt.

Udkast til bekendtgørelse om en energipark ved Nørrekær Enge i Vesthimmerlands Kommune fastsætter, at et areal ved Nørrekær Enge er en energipark, og at den er udpeget med henblik på at fremme opstilling af vindmøller og solcelleanlæg samt etablering af tilknyttede anlæg i form af Power-to-X anlæg og anden erhvervsmæssig bebyggelse. Udkast til bekendtgørelse inddeler det foreslået udpegede areal i tre delområder. Delområde 1 udlægges til opstilling af vindmøller, Delområde 2 til opstilling af vindmøller og solcelleanlæg, mens delområde 3 udlægges til etablering af tilknyttede anlæg i form af Power-to-X anlæg og anden erhvervsmæssig bebyggelse. Det foreslået udpegede areal udgør samlet cirka 867hektar, og benyttes i dag overvejende til landbrug og drift af eksisterende vindmøller.

Med baggrund i lov om statsligt udpegede energiparker skaber udkast til bekendtgørelse om en energipark ved Nørrekær Enge bedre rammer for opstilling af solcelleanlæg og vindmøller samt etablering af tilknyttede anlæg i form af Power-to-X anlæg og anden erhvervsmæssig bebyggelse i området. Konkret medfører udpegningen af et område som energipark en række lempelser af krav fra gældende lovgivning.

I henhold til miljøvurderingslovens § 13 stk. 2 skal myndigheden udarbejde en sammenfattende redegørelse for:

- 1) hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet
- 2) hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning
- 3) hvorfor den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet
- 4) hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen eller programmet.

De fire punkter behandles i det nedenstående.

Integration af miljøhensyn i bekendtgørelsen

Det er Plan- og Landdistriktsstyrelsens (herefter PLST) vurdering, at udarbejdelsen af miljørapporten i forbindelse med udarbejdelsen af bekendtgørelsen for en energipark ved Nørrekær Enge har medvirket til, at relevante miljømæssige forhold er blevet afklaret tilstrækkeligt i løbet af processen, samt at miljørapportens konklusioner har bidraget til at sikre, at bekendtgørelsen ikke strider mod nationale miljømæssige interesser.

Miljørapporten har vurderet sandsynlige miljøpåvirkninger ved realisering af bekendtgørelsen ud fra et detaljeringsniveau, der modsvarer bekendtgørelsens detaljeringsniveau. Bekendtgørelsen indeholder ikke bestemmelser om placering, type, højde, ydre fremtræden, mv. af solcelleanlæg eller om adgang, hegn, korridorer eller andre bestemmelser om området. Disse forhold fastlægges i den efterfølgende kommunale planlægning eller i den konkrete projektudvikling. Miljørapporten af bekendtgørelsen er derfor foretaget på et overordnet niveau ud fra eksisterende viden.

Vurderingen af væsentlighed af de enkelte miljøpåvirkninger tager udgangspunkt i et nationalt perspektiv i forhold til, om placeringen af en energipark ved Nørrekær Enge må forventes at stride imod nationale interesser, og om de sandsynlige konsekvenser forventes at være mere omfattende end andre potentielle placeringer i Danmark. Vurderingen vil derfor tage udgangspunkt i, om der er særlige lokale miljømæssige værdier, som påvirkes i en grad, der set i et nationalt perspektiv gør området uegnet til placering af en energipark.

Miljørapporten konkluderer, at det udpegede areal ved Nørrekær Enge ud fra nationale interesser, er et fornuftigt sted at etablere en energipark, og at realiseringen af en energipark ved Nørrekær Enge vil medføre en fremgang i vedvarende energiproduktion i Vesthimmerlands Kommune. Miljørapporten viser samtidig, at realiseringen forventes at medføre en række sandsynlige negative påvirkninger, som blandt andet vil afhænge af den konkrete energiparks udformning, størrelse og placering inden for det udpegede areal. Det er især landskab, vand, biologisk mangfoldighed samt befolkning og menneskers sundhed, som sandsynligvis vil blive påvirket negativt. Det fulde overblik er vist i tabel 1.

Når der i den efterfølgende kommunale planlægning og projektudvikling fastlægges mere konkrete rammer og detaljer om energiparken, vil der være krav om mere detaljerede miljøvurderinger. I den sammenhæng kan det vise sig, at miljøpåvirkninger fra energiparken kan være væsentlige, selvom de ikke er vurderet væsentlige ud fra bekendtgørelsens rammer. Miljørapporten for bekendtgørelsen er derfor ikke en garanti for, at der ikke senere i processen kan vise sig at være u hensigtsmæssige miljøpåvirkninger.

Tabel 1. Oversigt over de sandsynlige påvirkninger på de enkelte miljøemner ved realisering af udkast til bekendtgørelse.

Miljøparameter	Sandsynlig påvirkning
Landskab	
Ændring af landskabets karakter og visuel forstyrrelse	Væsentlig og negativ
Betydning for bevaringsværdigt landskab ved Nørrekær Enge	Væsentlig og negativ
Påvirkning af nærliggende kirker	Væsentlig og negativ
Påvirkning af det nære kystlandskab (strandbeskyttelse)	Væsentlig og negativ
Kulturarv	
Påvirkning af beskyttede sten- og jorddiger	Ikke-væsentlig, begrænset og negativ
Påvirkning af The wider setting om Aggersborg	Ikke-væsentlig, begrænset og negativ

Jordarealer og jordbund	
Påvirkning af jordarealer	Ikke-væsentlig, moderat og positiv
Mulighed for at realisere udtagning af lavbundsarealer	Ikke-væsentlig, begrænset og negativ
PFAS forurening ved brug af solceller	Ikke-væsentlig, begrænset og negativ
Luft	
Påvirkning af luftkvalitet	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Påvirkning af luft i forhold til lugt	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Klima	
Klimapåvirkning	Væsentlig og positiv
Vand herunder vandområder*	
Påvirkning af vandløb	Ikke risiko for forringelse af tilstand Ikke risiko for at hindre målopfyldelse
Påvirkning af kystvande	Ikke risiko for forringelse af tilstand Ikke risiko for at hindre målopfyldelse
Påvirkning af grundvand	Ikke risiko for forringelse af tilstand Ikke risiko for at hindre målopfyldelse
Påvirkning af drikkevand	Væsentlig og negativ **Begrænset
Biologisk mangfoldighed herunder Natura 2000, bilag IV-arter og fugle***	
Natura 2000-område N19	Væsentlig påvirkning kan afvises
Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde F1 og F13 og Habitatområde H16	Ingen skade
Påvirkning af bilag IV-arter	Væsentlig og negativ
Påvirkning af fuglearter	Ikke-væsentlig
Påvirkning af beskyttede naturtyper	Væsentligt og negativ ****Begrænset
Påvirkning af natur- og vildtreservater	Ubetydelig
Påvirkning af økologiske forbindelser	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Påvirkning af fredede og rødlistede arter	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Materielle goder	
Påvirkning af ejendomme	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Befolkning og menneskers sundhed	
Gener for naboer	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Påvirkning af beskæftigelse	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Påvirkning af trafiksikkerhed herunder fremkommelighed	Væsentlighed og negativ
Påvirkning af stressniveau fra støj	Ikke-væsentlig, moderat og negativ
Større menneskeskabte og naturskabte katastroferisici og ulykker	
Risiko for større ulykker og katastrofer	Ikke-væsentlig, begrænset og negativ
* Vurderingen af målsatte vandforekomster følger regelsættet i EU's vandrammedirektiv. Opsummeringen af vurderingen af vandforekomster skal ses i forhold til begrænsninger i viden og antagelser beskrevet i miljørapporten. ** Påvirkningen kan ikke endeligt vurderes, da konsekvenser for drikkevand afhænger af valg af vandkilde til P to-X-anlæg og anden erhvervsaktivitet samt metoder og tilpasninger til grundvandssænkning. Hvis grundvand anvendes, kan påvirkningen blive meget væsentlig; hvis alternative vandkilder vælges, kan påvirkningen blive begrænset.	

*** Vurderingen af Natura 2000-områder, fuglebeskyttelsesområder, og bilag IV følger regelsættet i EU's habitatdirektiv. Udover miljørapporten henvises til væsentlighedsvurderingen.

**** Det er på bekendtgørelsesniveau ikke muligt at vurdere de helt konkrete påvirkningsfaktorer. Idet der på bekendtgørelsesniveau ikke er taget stilling til den konkrete udformning og indhold af energiparken, vil vurderingen skulle ske i en efterfølgende planlægning eller et konkret projekt.

Vurderingen af bekendtgørelsens påvirkninger omfatter vurdering af kumulative påvirkninger, og det er især realiseringen af andre energiparker i området, som kan have en kumulativ virkning med energiparken ved Nørrekær Enge. De kumulative påvirkninger af miljøemner er medtaget i vurderingen af miljøemner vist i tabel 1.

Behandling af miljørapporten og udtalelser fra offentlighedsfasen

Udkast til Bekendtgørelse med ledsagende miljørapport, Natura 2000-væsentlighedsvurdering og Natura 2000-konsekvensvurdering har været i offentlig høring. PLST har modtaget 21 svar på høringen. Miljørapportens konklusioner og udtalelser fra offentlighedsfasen har indgået i udarbejdelsen af de endelige formuleringer af bekendtgørelsen. Høringssvar relateret til bekendtgørelsen er behandlet i et særskilt høringsnotat, som vil være tilgængelig på høringsportalen.dk. I det følgende gennemgås de høringssvar, som omhandler miljørapporten.

Høringssvarene fra borgere og lokale organisationer udtrykker en række bekymringer relateret til de sandsynlige påvirkninger af lokalområdet, der er beskrevet i miljørapporten. Bekymringerne omfatter gener for naboer, påvirkning af ejendomsværdi, landskabelige påvirkninger, påvirkning af natur, kapacitet i det eksisterende elnet, overbelastning af vejnettet og mangelfuld belysning af trafikal belastning, mangelfuld vurdering af kumulative effekter, visuelle påvirkninger af Næsborg Kirke og Farstrup Kirke fra Power-to-X anlæg, anden erhvervsmæssig bebyggelse og mange vindmøller samt visuelle påvirkninger af Aggersborg som UNESCO verdensarv.

PLST kvitterer for en række opmærksomhedspunkter og oplysninger om konkrete påvirkninger af lokale forhold i høringssvarene, som ikke ændrer ved konklusionerne i miljørapporten af bekendtgørelsens overordnede rammer for energiparken. Borgernes opmærksomhedspunkter og oplysninger skal inddrages og håndteres i den efterfølgende kommune- og lokalplanlægning for konkrete projekter samt tilhørende miljøvurderinger.

Høringssvarene fra organisationer og institutioner omhandler vurderingen af påvirkninger af UNESCO verdensarven Aggersborg, fortidsminder og påvirkningen af nærliggende kirker.

Nordjyske Museer og Vesthimmerlands Museum bemærker, at miljørapporten ikke tager stilling til Aggersborg som en del af en sammenhængende gruppe af ringborge og, at der mangler en mere detaljeret analyse af den visuelle påvirkning for tilstrækkeligt at kunne vurdere påvirkninger af kulturarven. Vesthimmerlands Museum bemærker også, at der er uklarhed i begrebsanvendelse vedrørende verdensarven og at det ikke kan konkluderes på overordnet niveau, at påvirkningen af Aggersborg er begrænset og ikke-væsentlig. Vesthimmerlands Museum opfordrer til, at påvirkningen af Aggersborg som verdensarv belyses nærmere i den efterfølgende planlægning i overensstemmelse med UNESCOs begrebsapparat.

Vesthimmerlands Museum gør ligeledes opmærksom på, at museet bør inddrages tidligt den efterfølgende planlægning for konkrete projekter, da der er risiko for fund af væsentlige og komplekse fortidsminder indenfor bekendtgørelsens udpegede areal.

Viborg Stift bemærker, at en energipark indenfor bekendtgørelsens udpegede areal kan påvirke nærliggende kirker, herunder Næsborg Kirke, hvis fjernbeskyttelseslinje overlapper med arealet udpeget til en energipark. Derfor anbefaler stiftet, at der i den efterfølgende planlægning tages hensyn til kirken.

PLST er enig i, at miljørapporten burde beskrive sammenhængen mellem de fem ringborge der indgår i udpegningen af verdensarvsområdet. PLST bemærker at begrebet "the wider setting" er inddraget som et ikke-specifikt geografisk afgrænset område og er identificeret i miljørapporten, som det område der er synligt fra Aggersborg. Derudover vurderer PLST, at påvirkninger af Aggersborg som verdensarv er tilstrækkeligt belyst på dette planmæssige niveau i henhold til miljøvurderingsloven, og er enig i, at påvirkninger af verdensarven skal inddrages i den efterfølgende lokalplanlægning af konkrete projekter, hvor der kan laves analyser af påvirkninger fra konkrete anlæg. PLST bemærker også, at potentielle påvirkninger af nærliggende kirker indgår i miljørapporten, og er enig i, at Viborg Stift bør inddrages i den efterfølgende planlægning med henblik på varetagelse af hensyn til kirkerne.

Høringssvarene fra statslige institutioner omhandler vurderingen af påvirkninger af vandområder og overfladevand og UNESCO verdensarven Aggersborg.

Miljøstyrelsen bemærker, at referencer der omhandler genbesøg af vandplaner bør opdateres i miljørapporten, og at der mangler en vurdering af påvirkning af overfladevand fra miljøfarlige forurenende stoffer fra en række aktiviteter samt beskrivelser af tilladelser til udledninger og kloaktilslutning. Miljøstyrelsen beklager også, at tidligere høringssvar til afgrænsningsnotatet angående håndtering af overfladevand fra befæstede arealer ikke blev inddraget i miljørapporten. Desuden påpeger Miljøstyrelsen, at det i den efterfølgende planlægning af konkrete projekter skal sikres, at der ikke sker forringelser af målsatte vandområder eller vil medføre hindringer for målopfyldelse, samt at der jf. §8 i indsatsbekendtgørelsen skal foretages en særskilt, bindende vurdering.

PLST oplyser, at der i miljørapporten henvises til genbesøg af vandplaner, og at der derfor ikke er behov for at opdatere referencer i miljørapporten. Derudover bemærker PLST, at vurderinger af påvirkninger fra konkrete aktiviteter samt beskrivelser af nødvendige tilladelser vil blive foretaget i forbindelse med kommunens efterfølgende lokalplanlægning og godkendelse af konkrete projekter.

PLST beklager, at Miljøstyrelsen høringssvar til afgrænsningsnotat ved en fejl ikke indgår i miljørapporten. I afgrænsningsnotatet er der beskrevet, at der på det overordnede niveau ikke er grundlag for at forvente en risiko for forringelse af vandområder eller risiko for at hindre målopfyldelse, da ændringen indebærer en reduktion i forhold til i 0-alternativet, hvor der løbende tilføres pesticider og metaller som kobber og zink gennem landbrugsdriften. Afledning af vand fra befæstede arealer er grundigt reguleret, og øvrige projekter opføres uden væsentlige påvirkninger. Afledning af vand medtages ikke i miljørapporten.

PLST fastholder, at der ikke vurderes på afledning af vand fra de befæstede arealer, da det inden for det foreslået udpegede areal til energipark (delområde 1 og 2) ikke konkret bestemmes, hvilke erhvervsmæssige bygninger eller størrelse af befæstningsarealer der forventes realiseret med udkast til bekendtgørelsen. Der i den videre kommunale planlægning og projektering mulighed for at fastsætte krav, der sikrer overholdelse af kravene til vandområder og drikkevandsinteresser ved afledning af vand fra befæstede arealer. Når planer og konkrete projekter indenfor det udpegede areal skal vurderes, skal der tilvejebringes et opdateret datagrundlag, hvor tilstanden for alle kvalitetselementer skal være kendt, og denne viden skal indgå i de kommende vurderinger. Ved en realisering af energiparken er det også nødvendigt at indhente en udledningstilladelse, hvilket kræver, at der ikke er en miljøpåvirkning af målsatte vandområder. Udledningstilladelsen kræver en beskrivelse og vurdering af udledning af alle indholdsstoffer i overfladevandet.

Slots- og Kulturstyrelsen savner belæg for, at der på bekendtgørelsesniveau kan konkluderes, at en energipark indenfor det udpegede areal vil have en begrænset og ikke-væsentlig påvirkning af Aggersborg som verdensarvsområde. Det vil ifølge styrelsen først kunne konkluderes ud fra konkrete planer. Desuden ønsker Slots- og Kulturstyrelsen præciseringer af verdensarvsområdet som en serieudpegning af fem ringborge og at "the wider setting" omkring verdensarvsområdet ikke beskrives som en zone.

PLST er enige i, at miljørapporten burde beskrive sammenhængen mellem de fem ringborge der indgår i udpegningsområdet. PLST bemærker, at begrebet "the wider setting" er inddraget som et ikke-specifikt geografisk afgrænset område og er identificeret i miljørapporten, som det område der er synligt fra Aggersborg. Det er PLSTs vurdering, at påvirkninger af Aggersborg som verdensarv er tilstrækkeligt belyst i henhold til miljøvurderingsloven. Derudover er PLST enig i den endelige vurdering af påvirkninger af verdensarven skal foretages i den efterfølgende lokalplanlægning af konkrete projekter.

Etablissement- og Terrænkommendoen oplyser at opstilling af vindmøller over 180 meter vil kræve tekniske undersøgelser og kan indebære krav om afværgeforanstaltninger, da tidligere tekniske undersøgelser af energiparkens indvirkning på forsvarets radaranlæg, udført i 2024, konkluderede at opstilling af vindmøller op til 180 meter kan ske uden afværgeforanstaltninger.

PLST tager Etablissement- og Terrænkommendoens oplysninger til efterretning og har videreformidlet dem til Vesthimmerlands Kommune.

Ankestyrelsen, Byggeskadebogen og Erhvervsflyvningens Sammenslutning har i deres høringssvar ingen bemærkninger relateret til vurderingerne i miljørapporten.

Det er Plan- og Landdistriktsstyrelsens vurdering, at høringssvarene ikke giver anledning til at ændre miljørapporten. Den endelige version af miljørapporten kan findes på eahub.miljoeportal.dk.

Behandling og vurdering af alternativer

I miljørapporten sammenlignes de sandsynlige påvirkningerne ved realiseringen af bekendtgørelsen for en energipark ved Nørrekær Enge med den forventede udvikling, hvis en energipark ikke realiseres. Det kaldes 0-alternativet eller referencescenariet. Der har ikke været behandlet eller vurderet andre alternativer.

Hvis der ikke etableres en energipark, vil der ikke ske samme fremgang i vedvarende energiproduktion i Vesthimmerlands Kommune, og der vil ikke være samme bidrag til erhvervsudviklingen lokalt. I stedet vil lokalområdet fortsætte sin udvikling indenfor de nuværende planmæssige rammer og den generelle samfundsudvikling i området. Det vil i overvejende grad være landbrugsdrift og drift af vindmøller.

Sammenlignet med 0-alternativet, vurderes bekendtgørelsen at tilvejebringe de politisk ønskede bidrag til at reducere drivhusgasudledningen.

Overvågning af væsentlige indvirkninger på miljøet

Ifølge miljøvurderingsloven skal der opføres et overvågningsprogram af de væsentlige påvirkninger på miljøet.

Realiseringen af en energipark indenfor bekendtgørelsens rammer vurderes at lede til et væsentlig positivt bidrag til klimamålene. Bidraget vil overvåges som en del af Energistyrelsens årlige opgørelse af klimastatus og fremskrivning.

Den sandsynlige negative påvirkning af landskabet foreslås overvåget via det generelle tilsyn af tilstanden af landskabet, som udføres af planmyndighederne i forbindelse med revisioner af kommuneplanen, jf. planloven. Der vurderes ikke at være behov for etablering af yderligere overvågning af landskabet i området, som følge af bekendtgørelsen.

For den sandsynlige væsentlige negative påvirkning af biologisk mangfoldighed foreslås behovet for overvågningen afklaret i den efterfølgende planlægning, da behovet for overvågning vil afhænge af, om lokalplanlægningen af konkrete projekter sætter mere detaljerede rammer, der reducerer påvirkningen.

Der kan i den efterfølgende kommunale planlægning og tilladelse til projekter vise sig behov for anden overvågning.

Konklusion

Denne *sammenfattende redegørelse* afslutter processen med at miljøvurdere bekendtgørelsen om en energipark ved Nørrekær Enge i Vesthimmerlands Kommune. Den sammenfattende redegørelse viser, at miljøvurderingen har været en del af tilvejebringelsen af bekendtgørelsen, herunder hvorledes miljøhensyn er integreret og hvordan indkomne høringssvar er taget i betragtning.